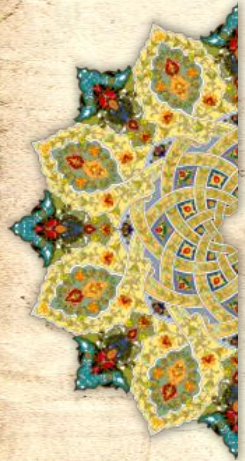

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

محقق: فرشته حیدریان استاد راهنما: سرکار خانم شریفی

مدرسه علمیه حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها هشتگرد

ریاضت در تصوف و نقد آن از منظر آیات و روایات»

تصوف

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تبیین مسئله:

ریاضت، یکی از آداب مهم صوفیان، برای نیل به سعادت و حقیقت است. عزلت نشینی، کمی خوراک و خواب، از جمله اعمال ریاضتی صوفیه است که در باب زندگی متصوفه نقل شده است. از سوی دیگر زهد و ریاضت، در مکتب تشیع نیز از جایگاه بسیار مهمی برخوردار است. زندگی ائمه معصومین علیهم السلام مملو از اعمال زاهدانه است. آنچه در این تحقیق مورد توجه است، بررسی ریاضت در مذهب تصوف و نقد آن از منظر آیات و روایات است. حال سوال اینجاست که ریاضت های صوفیان چه نوع ریاضت هایی هستند و آیات و روایات چگونه این ریاضت ها را نقد می کنند؟ ریاضت در تصوف و نقد آن در علوم نظیر؛ کلام، فلسفه، روانشناسی، جامعه شناسی و تفسیر بررسی گردنی است.

ضرورت مسئله:

ریاضت های نامشروع صوفیان، یکی از انحرافات برجسته تصوف است؛ که مسیر نادرستی را جهت سیر و سلوک الی الله فراهم می آورد. امروزه به دلیل تاثیر پذیری برخی عرفان های نوظهور، از این بدعت و فعالیت های بی وقفه آنها در راستای جذب پیرو به خصوص از میان جوانان، نیاز است تا پژوهشی اجمالی، درباره ریاضت صوفیه و نقد آن از منظر آیات و روایات انجام گیرد؛ تا سطح آگاهی و آشنایی مردم، بویژه جوانان، بالاتر رفته و فریب آنها را نخورند؛ زیرا نادیده گرفتن این مسئله، موجب می شود افراد جامعه، برای سیر و سلوک الی الله وارد مسیر های نادرست شوند و از حقوقی که نسبت به خانواده و جامعه خود دارند سر باز زنند.

پیشینه موضوع

ریاضت در میان صوفیان، با زهد آغاز شد و در قرن دوم هجری، به طور جدی میان عارفان مسلمان مطرح گشت. درباره ریاضت صوفیان، آثار گوناگونی در قالب کتاب و مقاله نوشته شده است که عبارتند از:

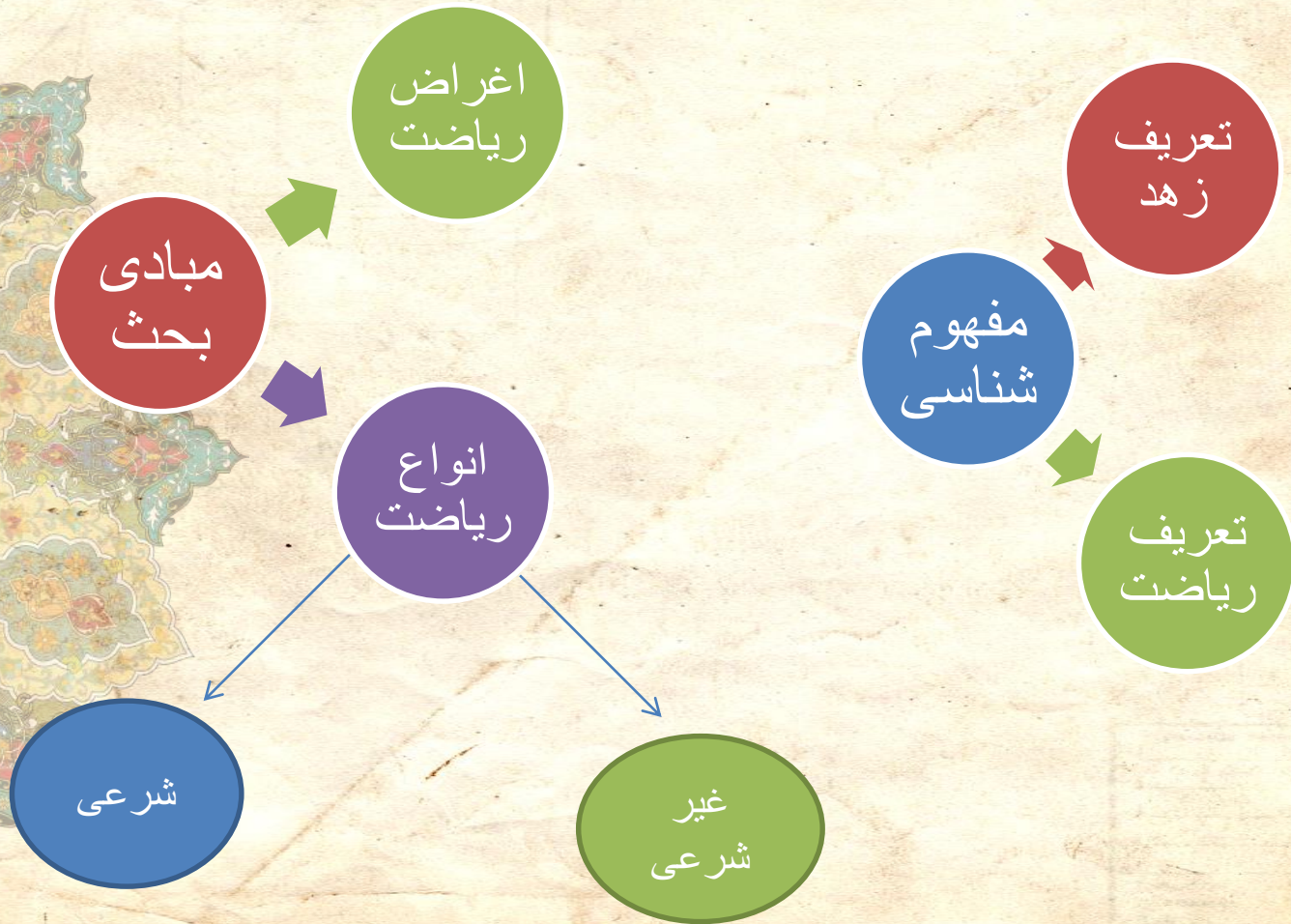
۱- کتاب ریاضت سالکین، اثر محمد بن علی ابن عربی، که ترجمه و میزان باب پنجاه و سوم فتوحات مکیه است.

۲- ریاضت و حدود مشروع آن در احتجاجات معصومین از ابولفضل موسوی و محمد فنایی، در رابطه با مواجهه معصومین با ریاضات خاص صوفیان است.

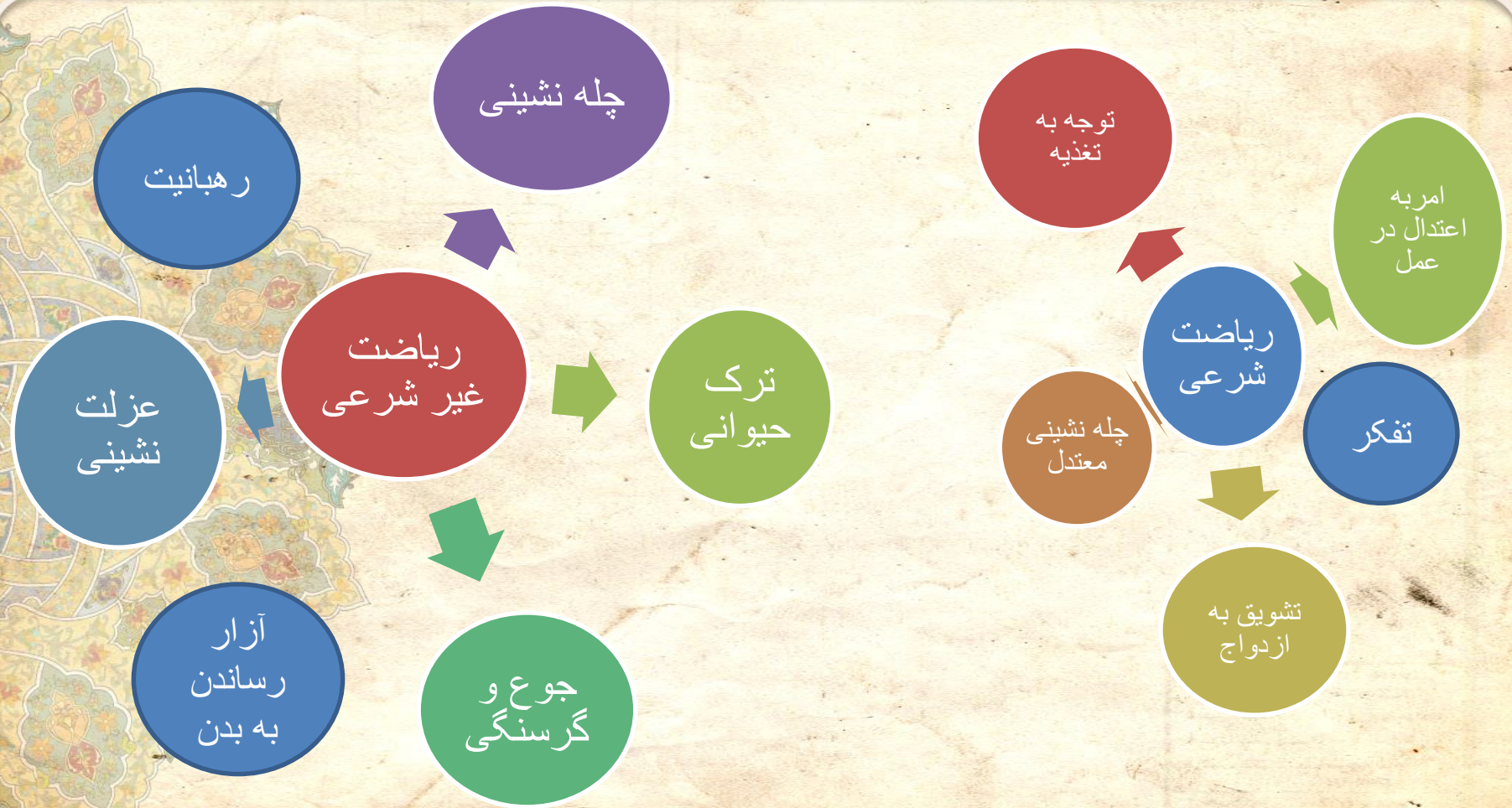
۳- زهد و سلوک شیعیان واقعی از علامه محمد تقی مصباح، که در رابطه با وظایف مسلمانان و ریاضات مشروع آنها است.

در آثار مذکور هر کدام به طور جداگانه، یا به شرح ریاضت های صوفیان و یا به نقد آنها پرداخته اند؛ اما این پژوهش در صدد است تا ریاضت نامشروع اهل تصوف را جمع آوری کرده و با آیات قرآن و آراء حضرات معصومین علیهم السلام آنها را نقد کند تا بتواند از این طریق انحراف مسلک صوفیه را نشان دهد.

فهرست

فهرست

نتیجه گیری:

ریاضت، یکی از بدعت های تصوف است؛ که برا وصول به حق از آن استفاده می شود. این بدعت که در مسلکی به ظاهر اسلامی ظهور یافت، موجب شد تا عده ای از مسلمانان، در مسیر نیل به حق، راه خطا را دنبال کنند و در هنگام نیاز جامعه به آنها، از آن دوری گزینند و هم به جسم و جان خود ضرر های جبران نشدنی وارد کنند. ریاضت به دو نوع مشروع و نامشروع تقسیم می شود. هدف از انجام آنها، وصول به حق و رام سازی نفس اماره به نفس مطمئنه، برای به دست آوردن توجه و بیداری است.

ریاضت های نامشروع صوفیه که از اعتدال به دور است، عبارت اند از؛ چله نشینی؛ که خود مشتمل بر ترک گوشت خوردن و کاستن از خواب و خوراک است، عزلت نشینی؛ که موجب دوری از بطن جامعه و خانواده می شود، تحمل سختی های طاقت فرسا؛ که از راه معلق شدن در چاه، نمک در چشم خود کردن و .. بدست می آید، رهبانیت؛ عبادت، صومعه نشینی، ترک اخواج و زن و فرزند است؛ زیرا از نظر آنان از دواج و فرزند آوری، موجب باز ماندن فرد از کمالات و سعادت می شود. اما تمامی این موارد از نظر قرآن و روایات معصومین، مورد نقد قرار گرفته است و عبادت را منحصر بر سر سجاده نمی داند، بلکه به جای آنها مواردی مانند؛ توجه کردن به تغذیه، اعتدال در اعمال، تشویق به از دواج و ورود به بطن جامعه، صلوات بر ارحام و .. است، که برای هر کدام ارزشی ویژه قائل شده است و ثوابی که نشان دهنده ارزش اعمال مذکور است برای آنها در نظر گرفته است.